

1. НИКОЛЬСКАЯ БЫЛЫРГЫТА

Нам улууһугар XIX үйэ сагатыгар бастаан нуучча селениелара үөскээбиттэрэ. Ол олохтоох сахаларга кэлин дьэ-уот туттуутун, сүөһү иитиин уонна сир оҥоһуутун культуратын олохтоһуунга улахан сабыдыалы оҥорбуттара.

Ол курдук 1805 сыллаахха Нам улууһун биир кинээһэ Самсонов бэйэтин ыалларын кытта сүбэлэһэн баран, туох эрэ буруйу оҥорон үлэтигэр уһуллубут областной правление чиновнига, урукжута дворянин Егор Кычкин кэлэн олохсуйарыгар уонна кини дьэтигэр таһыгар бурдук ыһытынан дьарыктанарыгар көнгүллээбит. (Ф. Г. Сафронов «Русские крестьяне в Якутии» кинигэ 74 стр.).

Ол кэлэн Энсиэли хочотугар былыргыта Мурчуку уонна Хамабатта нэһиликтэрин ыспытыгар баар үрдүк кырдаллаах, үчүгэй бабайы салаа үрэхтээх, киһи олохсуйан олороругар аһара табыгастаах, өҥ буордаах сиргэ аан бастаан киһи аймагы киһи оҥорбут амтаннаах ааттаабын «бурдук» диэни ыһан үүннэрэн, астаан чугастаабы сахаларга амсаныт.

Онтон 1809 сыллаахха Нам улууһун кулубата Жирков диэн киһи Самсонов уонна Мальцев диэн кинээстэри кытары сүбэлэһэн баран, чугаһынан иллэн сытар 100 дэһэтинэ кэринэ сирин Егор Кычкинга эбии биэрэр туһунан Иркутскайдаагы губернаторга көрдөһүү оҥорбуттар.

Ол көрдөһүүнү губернатор ылыммыт уонна кинээхэ биэс сыл устата бэйэтэ аһатан үлэлэтэригэр уонна кинилэринэн олохтоох сахалары бурдук ыһытыгар үөрэтэргэ хас да кэргэннээх поселенцтары ыһтарга уобалас начальнигыг тоһон Мягковы соруудаабыт.

Дэ ол курдук Егор Кычкин ол хас да поселенцтары ылан биэс сыл устата көрөн, бэйэтэ аһатан үлэлэппит. Онтон кэлин кинилэргэ уоннуу дэһэтинэ сирин биэрэн баран туспа араартаабыт. Хомойуох иһин, ханнык да докумуонна ол дьоннор араспаанньалара суруллубаттар.

1826 сыллаахха Мягков дьаһалынан онно олорор түөрт ыал олохторун, үлэлэрин-хамнастарын чинчийи ытыллыбыт. Ол түмүгүнэн 1827 сыл кулун тутар ыйга уобалас начальнига Мягков дьаһалынан бурдук ыһытыгар сахалары үөрэтэр сыаллаах Слободаны тэрийэр уонна кинини «Никольская» диэн ааттыр туһунан

дьаһала тахсыбыта. Оно баар нууччаларга бааһынайды бэрэбинэ дьэлэри тутталларыгар көнгүллээбитэ. Манна ким диэн ааттаах, араспаанньалаах дьон дьэ-уот тэринэн аан бастаан олохсуйбуттара биллибэт.

1937 сыллаагы Никольская сельсоветын хаһаайыстыбанай кинигэтигэр суруллубут, саастарын тухары манна олорбут, үөскээбит нууччалар испииһэктэрин ырытан көрдөххө, оччолорго саамай ытык кырдыабастартан, бу коренной олохтоохтор буолуохтара диэн Костяков Лука Никифорович (1860 с.), Калугина Виктория (1867 с.), Слепцов Иван Николаевич (1876 с.), Аверьянов Игнат Кузьмич (1880) диэн дьоннор төрөппүттэрэ, эбэлэрэ уонна эһэлэрэ буолуохтарын сөп (Т. 3.).

1834—1856 сс. манна 6 ыал, ол иһигэр 1—2 дьахтардаахтар, 1879 с. уопсай нэһилиэнньэлэрэ 68, 1884 с. 34 киһи, 1895 с. 12 ыалга 48 киһи, 1902 с. 17 ыалга 73 киһи уонна 1917 с. 17 ыалга 142 киһи олорбут (Ф. Г. Сафронов «Русские крестьяне в Якутии» кинигэ 69—74 стр.). Онон мантиан көстөрүн курдук, Никольская нэһилиэнньэтэ кэлэ-бара турбут.

Онон Нам улууһун сахалара бу дьоннортон үөрэнэн, бэрт сэрэбинэн бурдугу арыгыча киник ыһар буолуулар 1830 сылтан ыла сааланар. Бастаан биир эмэ ыал ыспыта, онтон хас да ыал боруобалыыр буолбуттара, 1837 сыллаахха кинилэр 10 буут ячмены ыһан баран 8 буут 30 фунтаны ылбыттар. 1838 с. онтон кэлэһэн олох да ыспатахтар. Ол эһиилгитигэр сахалар эмиз боруобалаан 3 буут 15 фунта ячмены ыспыттар, онтон 10 буут 30 фунта сиэмэни үүннэрбиттэр, ити аата ыспыт сизмэлэринээбэр үс төгүл элбэби («Сам-3») ылбыттар.

Онтон кинилэр ыаллара Никольская Слободатын нуучча бааһынайдар 1837 с. 16 буут 20 фунтаны ыспыттар уонна эмиз 17 буут 20 фунтаны эрэ ылбыттар. Ол иһин 1838 сыллаахха 10 буут ячмены эрэ ыһан баран 12 бууту ылбыттар. Онон буолабына ити сыл бэйэтэ да улахан кураан дьыл буолбут быһыылаах.

1839 с. Никольская Слободатын бааһынайдар 3 буут 38 фунтаны ыһан баран 19 буут 20 фунтаны хомуйбуттар, ол аата ыспыттарынаа-бар 5,7 төгүл элбэби үүн-

нэрбиттэр.

1840—1850 сылларга Нам улууһугар сир үлэтэ балачча түргэн тэтиминэн барбыта. 1853 сыллаахха сахалар улуус 16 нэһилиэгэр бурдугу ыһар буолбуттар. Ити сыллаахха бурдук ыһылаах киһи ахсаана 1016-га тийбит эбит. Ол дьыл барыта 1076 буут ячмень ыһыллыбытыттан 3306 буут 36 фунта ылыллыбыт. Дьингэр, ити сыл үүнүү үчүгэйдик тахсан баран, сана ас кутан эрдэбинэ, бэс ыйын 15 күнүгэр, сорох сирдэргэ хаһыг түһэн үүнүү ылыллыбатах. (Г. П. Башарин «Из истории приобщения якутов к русской земледельческой культуре» диэн 1958 с. Якутскайга тахсыбыт кинигэтэ, 39 стр.).

1860 с. Никольская Слободатыгар эбии өссө 6 ыалы ажалаллар. 1877 сыллаахха барыта 8186 дэһэтинэ о. и. 3926 дэһэтинэ киһи туһанар сирдэммиттэрэ. Ортотунан биридди дууһаа таһаардахха 26,5 дэһэтинэ сир тиксэрэ.

1882 сыллаахха никольскайдар 10 хаһаайыстыбалара 44 гектардаах сиргэ бурдугу ыһан баран үүнүүнү кыайан ылбатахтара, ол онугар 164 киһи хортуоппуйу ыһан баран 693 киһини ылбыттар, ол аата биир киһи хортуоппуй 4,2 киһини биэрбит.

Бу сыл эмиз улахан кураан буолбут эбит. 1917 сыллаах нэһилиэнньэ уонна тыа хаһаайыстыбатын перепийин түмүгүтэн көрдөххө, Никольская дэриэбинэтигэр барыта 122 хаһаайыстыба олорбут, ол иһигэр элбэх ыһылаах, элбэх сүөһүлээх, хамначчытаах 26 ыал баара. Онно үлэлиир хамначчыта 31 киһи. Сүөһүтэ суох 37, көлөтө суох 44, ыһаа суох 59, ыһыта суох 49, ыһылаах 73 ыал баара. Уопсай хаһаайыстыбаттан 31,1 бырыһыана сүөһүтэ суох, 48,3 бырыһыана ыһаа суох, 40 бырыһыана ыһыта суох. Ол аата оччолорго ыаллы олорор Хатыг Арыс селиэнньэтэбэр быдан дьадагытык олохтооттар. Онно сүөһүтэ суох ыала 9,5, ыһаа суоба 20, ыһыта суоба 4,0 бырыһыан этэ. Ол сүрүн биричиинэлэринэн Никольская нэһилиэнньэтэ Хатыг Арытааба кэлэ бара туруулар элбэҕэ буолар. Ити саана ордук элбэх бурдук ыһылаах баай киһинэн Никольскайга Михаил Азаров диэн нуучча киһитэ баара, кини 8 буут сиригэр ыһара.

Онон быһыл Николь-

ская селениетыгар, ол аата Энсиэли хочотугар аан бастаан бурдук сиэмэ түспүтэ 184 сыла, сахалары бурдук ыһытыгар үөрэтии саҕаламмыта 180 сыла, оттон Никольская дэриэбинэтэ дьингээхтик олохтоомута 162 сыла туолар. Быһыл биһиги бэлиэтибит нуучча убайдарбыт сахалары бурдук ыһыга үөрэтиилэрэ 180 сыллаах юбилейин.

2. НИКОЛЬСКАЯ СОВЕТСКАЯ БЫЛААС БАСТАКЫ СЫЛЛАРЫГАР, СЭРИИ ИННИНЭ.

Никольскайга бандьыттар хотугу бөлөхтөрүн Якутскайтан кэлбит Кыһыл армия этэрээттэрэ кэлэн үлүрүтүөр диэри туох да ыларыйы тахсыбакка былыргылы олохтооттара. 1922 с. бэс ыйын 22 күнүгэр кыргыһы эрэ кэнниттэн эйэлээх, айартулар, сагалы салаллар кэм кэлбит. Онтон селение активистарын, коммунистарын кыттыларынан Советская былаас ыһтар дьаһалларын олоххо киллэрин саҕаланар.

Улуус үрдүнэн ылыллар дьаһалларга олобуран манна эмиз культурнай революция, үөрэҕэ суох дьону үөрэтии, санитарнай-чэбдигирдэр үлэлэр, сир үлэлэнигэ, бастакы сир холбоһон оҥорор табаарыстыбалар тэриллэллэр. 1926 сыллаахха нэһилиэнньэ перепийин түмүгүнэн Никольскайга 20 хаһаайыстыба 97 киһи, ол иһигэр эр киһитэ 49, дьахтара 48 киһи баара.

Хомойуох иһин, Никольская селениетын, чуолаан «Каландарашвили» колхоз 1929 — 1934 сыллардаагы хаһаайыстыбатын, үлэтин-хамнаһын көрдөрөр сыппара архивтан көстүбэтэ. Ол онугар 1935—1938 сыллардаагы сорох сыппаралар кэпсииллэринэн, бу иккис пятилетка сылларыгар 104 киһи, ол иһигэр 28 эр киһи, 26 дьахтар (үлэ саастаахтар) олохтооттар. 1938 с. бүтүүтүгэр киһитэ барыта 131 киһи, үлэ саастаах киһитэ 56 буолбут. Бу нэһилиэк сунньунэн бурдук ыһытынан, сүөһү иитиитинэн дьарыктанан олохтоот. Ол курдук, ыһытын кээмэйэ — сылларынан, бурдук ыһыта: 1935—240 га, 1936 с. — 244 га, 1937 с. — 240 га, 1938 с. — 249 га. Мантиан ортотунан 50,5 бырыһыана дьаарынса, 33 бырыһыана селиэннэй, 7,1 бырыһыана дэһимиз уонна 9,4 бырыһыана эбиэс ыһыллар эбит. 1935—1937 сс. кураан буолан улахан үүнүү

Саха АССР-га норуот национальнай үйкүүтэ — оһуохай иккистээн кизг биһирэбили ылан эрэр. Хотугу норуоттар историяларын уонна культураларын Государ-

ственной музейын иһинэн бу үйкүүнү пропагандалыыр аналлаах холбоһук тэрилинэ. Хас өрөбүл күн айы музей тэлгэһитигэр биллилээх толорооччулар оһуохайы тэ-

рийэллэр. СНИМОККА: оһуохай түһүлгэтэ. Саха АССР, Е. М. Ярославская аатынан кыраайы үөрэтэр музей саалаларыгар

«Хотугу кустук» диэн декоративнай прикладной искусство быыстапката арылынна.

ССТА фотохрониката.

КОМӨЛӨРҮНЭН

АРБАСТАРЫГАР

ылыллыбатах, 1938 сыллаахха биһир гаттан 10,4 центнер о. и. сэлэһиннэтэн 9,4, дьэһиминнэтэн 10,6, эбикстэн 15,4, дьаарыҥсаттан 10,8 центнер. Онтон 1939 сыллаахха улахан кураан иннинээһи сылга гаттан ортотунан 11,0 центнер бурдугу ылбыттара. Ол сабана Хаалаах сайылыгар «Туһалыыр солоһуна» диэн сиртэн 2 гектартан 62 центнер сэлэһиннэти сизмэтэ, «Полищенко» бааһынатыттан биһирдин гаттан 24 центнер сизмэ ылыллыбыта.

Оттоһуну ылан көрөр буоллаахха, оройуоннай архивка баар сыллаабы отчуоттарын көрдөрүүтүнэн, биһирдин гектартан ортотунан ылыллыбыт, от: 1935 с. — 29 цент., 1936 с. — 27 цент., 1937 с. — 14 цент., 1938 с. — 15 цент.

Бу сылларга ортотунан биһирдин ынахтан колхоз 800 литр, колхозтаахтар 700 литр уонна бытархайдар 680 литр үүтү ыбыттар.

Бу сылларга колхозтаахтар сүннүһүн көлөһүн күнүгэр натуралан төлөбүрү ылаалара, ордук элбэх сизмэнэн ылаалара. Арай 1938 сыллаахха 23292 солк. дохуоту харчынан үлэстибиттэрэ докумуонга көстөр.

Кэлин сылларга В. Аверинская кэнниттэн хас да сыл Каландарашвили аатынан колхоз председателинэн Молчанов Иван Саввич, суоччутунан Жильцов Иван Николаевич, ревизионнай комиссия председателинэн Мирон Петрович (араспааньата суруллубатах) үлэлэббиттэр. Бу колхозка чилиэннэрин 35 бырыһыаннара сахалар эбиттэр. Оно кинилэр бары сүбэнэн, биһир ыал быһытынан үлэлээн олорубуттар.

1937 сыл бастакы олунньу ый 4 к. онтон бу ый 12 күнүгэр нэһилиэнньэ уопсай мунуһабынан Никольскай сэлэһиннэтин Хамабатта нэһилиэгэр холбоһорго быһаарбыттар. Онтон ыла Никольскай селота Хамабатта нэһилиэгэр киирбит. Аба дойдуну сэринтэ буолуор диэри Каландарашвили колхоз колхозтаахтара социализмы тутуу күүрээһинээх кэмигэр тэниллибит социалистическай куоталаһыга кыттан 15 киһи ударник, 5 киһи стахановец ааттарын ылбыттара.

3. НИКОЛЬСКАЯ СЭРИИ СЫЛЛАРЫГАР

Эмиэ син биһир атын сирдэргэ буолбутун курдук Никольскай олохтоохторо нууччалыын сахалыын биһир көргөн буолан эйэлээхтик бурдук

ыһан, от оттоон, сүөһү иттэн, дьыа-хотон туттан күө-дьаа буруо таһааран үлэһин олодохторуна немецкэй фашизм 1941 с. бэс ыйын 22 к. Советскай Союзка сэриннэн түспүтүн туһунан ыарахан сурах кэлбитэ. Бу кэмгэ республика киһи уонна илгини оройуоннарыгар бүрүккэбит кураан сабыдыала манна эмиэ биллибитэ. Онон төгүрүччү өттүттэн ыарахан күннэр күөнтэббиттэрэ. Ол да буоллар дьон санааларын түһэрбэтэхтэрэ, өссө ордук кыһыан-абаран туран социалистическай куоталаһыны күүһүрдэн, көбүһэ-көбүһэ сылайары-элэйэри билбэккэ үлэлэббиттэрэ.

«Каландарашвили» колхоз (председатель т. Шаранов Е. В.) 1941 с. сааскы туорахтаах культура, хортуоппуй, оууруот аһын ыһыы былаанын агрономическай болдьоххо, үчүгэй хаачыстыба-лаахтык ыспыта. Ынах сүөһү, ымы, сибининьэ уонна бараан итинитин былааннара туолбуттара. Онон государствога эбэ-һээтэлинэй биэриэхтээх 112 цент. отун, 193 цент. бурдугун 100-түү бырыһыан толорбута. Колхоз оччолорго 84 ынах сүөһүлээх, 11 сибининьэлээх, 38 барааннаах уонна 57 сылгылаах этэ.

Сэри сабаланыабыттан ыла үлэ дьысипилиннэтэ, ирдэбил ураты кытааппыта. Холобур, колхоз 1942 сыллаах олунньу ый 21 к. бырабыланыабыттар куруук үлэттэн куотуна сатыыр күөх көмөлөрү Кургутов М. С., Колмогоров Т. А. диэн колхозтаахтары суукка биэрэргэ, Соловьев С. А. сибининьэ көрөөччү куһаҥан көрүүттэн икки сибининьэни өлөрбүтүн иһин эмиэ суукка биэрэргэ, оттон уруккута үчүгэй үлэһит Соловьев С. Н. кэлин албыннаан, көтүмэхтик үлэһир буолбутун иһин «Ударник» бочуоттаах аатыттан устарга уураахтаабыта.

Уруккута «Хонгордой» уонна «Соттуус» диэн артыаллар 1939 сыллаахха холбоһоннор «Киров» диэн ааттанан биһир колхоз буолбуттара. Бу колхоз председателинэн Попов П. В. талыллыбыта.

1942 сыл санатыгар бу колхоз «Каландарашвили» колхозу кытта холбоһон Киров аатынан колхоз буолбута. Онон председателинэн кыһыл партизан Попов П. В. талыллыбыта. Бу саас бу колхоз 342 габа туорахтаах культураны, 2,3 габа хортуоппуйу ыспыта. Сайынын биһир гаттан ортотунан 15,2 цент. үүнүү-

нү ылан 9622 центнер оттоммута. Ынах сүөһү былаанын 101,3 о. и. ынаһын 101,1 бырыһыан толортообута. Эти, үүтү уонна сизмэни государствога туттарар былааны толортообута. (НРА ф. 30, оп. 1).

Бу сылларга «Киров» колхоз колхозтаахтара 4 оуһу айааһабыттар. Онон от-мас тизийитигэр биһирдин дьахтар 2—3 аты-оуһу көлүнэн 10 — 20 километрдаах сиргэ күнгэ иккилэнтэ кырыналлара. Ыраах сирдэргэ таһаарас таһытыгар бараллара.

Сэри бастакы сылыгар Никольскай «Киров» колхозтан (колхоз сыллаабы отчуотуттан көрдөххө) 35 эр киһи, иккис сылыгар 10 эр киһи сэринтэ ынырыллан барбыттар. Онон 1943 с. үлэбэ кыттыбыт дьонтон: дьахтара 46,2 бырыһыан, 12—16 саастаах оҕото 14,2 бырыһыан уонна үлэ сааһыттан тахсыбыт кырдыабаастар, инбэлииттэр 17 бырыһыан буолаллар, б. а. эр киһи 55,6 бырыһыана сэринтэ барбыт.

Көстөрүн курдук, төһө да ыарахан сыллар буолбуттарын иһин туорахтаах культура ыһытын уонна хортуоппуйу аччаппатабы, төһө да үүнүү оччолорго ситиһиллэбэтэбин иһин сыл аайы государствога 240 ц. туорахтаах культура сизмэтин, уонна МТС үлэтин иһин натуралан 250 — 260 цент. туттаран былааннарын аһаран испитэ.

Ыарахан кураан сыллар буолан, көрөр-истэр эр киһи сэринтэ баран колхозтаахтар уонна биһирдинлээн ыаллар ынах сүөһүлэрин кыһыан иппэт өттө баба өттүлэринэн колхозка биэрэргэ тийибиттэрэ. Ол күмүгэр колхоз общественной сүөһүтэ лаппа элбээбитэ.

Дьэ ити курдук үлэлээн государствога үүт-эт (тыһынаах ыһаһынынан) былааннарын барытын сыл аайы толорон испиттэрэ. Маны таһынан Кыһыл армия фонугар 1943 с. — 92,3, 1944 с. — 101,9 уонна 1945 с. — 89,0 цент. сизмэни туттарбыта.

Ортотунан биһирдин ынахтан, оччолорго ыһыксыттар субайдарын бэйэлэрэ көрөн, ныйрайдэрин эмтэрэн ыыр эрдэхтэринэ, бары ис-тас үлэлэрин бэйэлэрэ толоро сылдьан, туох да механизацията суох чэрдээх илиилэринэн 520 — 545 кг ыраас үүтү ылаалара.

1940—43 сс. колхоз председателинэн Попов П. В., 1944 сыллаахха

Этигасов И. Ф., 1945 с. Шадрин Иван Софронович (Черекөөс) үлэлэбитэ. Оттон суоччутунан 1945 сылга диэри Шадрин П. С. (Чэнгээ) үлэлэбитэ.

1943—45 сс. биһирдин көлөһүн күнүгэр дохуокка биһирдин үлэһит 0,68 — 1,94 кг диэри оту 22 — 23 кг эти 0,04—0,09 кг, үүтү (арыы) 0,03—2,44 кг диэри үлэстибиттэрэ.

Ордук элбэх бурдугу бастыҥ трактористар Этигасов П. И. — 8,25 цент., Макаров В. — 5,85, Винокуров С. П. — 6,46, Колесов С. Н. — 4,7 цент. 1943 сыллаахха дохуокка ылбыттара 1944 с. саамай өлгөм дохуоту бастыҥ үлэһиттэрдээх Нератовтар кэргэттэрэ 1528 көлөһүн күнүгэр 53 кг арыыны, 55 кг эти уонна 2434 кг сизмэни ылбыттар. Бережневтар кэргэттэрэ 951 көлөһүн күнүгэр 1691 кг сизмэни, 34 кг эти, 33 кг арыыны, Охлопковтар кэргэттэрэ 988 көлөһүн күнүгэр 1751 кг сизмэни, 34 кг арыыны ылбыттар. Маны таһынан 6 киһи үүтүнэн, 10 киһи этинэн эбии төлөбүр ылбыттар. Ыһыксыттар: Овчинников Палаша үккэ былаанын 106,4, Нератова Анна — 112,6, Колесова Мария Ивановна — 107,7, Ядрихинская Матрена 100,5 уонна Соловьева Елена 118,8 бырыһыан толорон бастаабыттара.

1945 сыллаахха үчүгэй-дик үлэлэбит Афанасьев Петр Яковл. — 744 кг, Нератов Афан. Ник. — 1006 кг, Этигасов Иннок. Федор. — 734, Бережнев Иван Никол. 764 уонна Олесов Инн. Мих. 1084 кг сизмэни көлөһүн күнүгэр дохуокка ылбыттара.

Сэри сабаламмыт сылыгар аттары хомуйуу буолбутугар «Каландарашвили» колхоз 1941 с. алтынны 23 күнүгэр 3 боруода аһардаах аттары биэрбитэ. Бастакы байыаннай заем сурутуугар бу колхоз бастакынан 500 солк. былаан онугар 750 солкуобайы суруттаран «Хатын Арыы» нэһилиэгинээби «Шмидт» колхозу ынырбыт.

1942 с. саас муус устар ый 30 күнүгэр уопсай мунуһабынан партия ынырытыгар эппиэттээн бастакынан ыам ыйын 1 — 2 күннэригэр үлэһиргэ уонна ити күннээх хамнастарын фронга биэрэргэ оройуонга ынырыы таһаарбыттара.

Сэри бастакы сылларыгар ытыллыбыт үлэбэ социалистическай куоталаһы түмүгэр бу колхозтан «Ударник» бочуоттаах аатын Сысолятин А. Н., Еремеева А. Ф., Борисов И. И., Захарова В. И., ылбыттара, оттон Никольскай «Киров» колхозуттан 1942

сыллаахха бу ааты Этигасов П. И., Винокуров С. И. И., Нератова Анна, Соловьева Елена ылбыттара.

1944 с. үрдүк үүнүүнү сүтүгэ суох хомуйууга республика үрдүнэн ытыллыбыт куоталаһыга эдэр комбайнер Олесов Лев Иннок. «Северный» комбайнынан 12 күн нуорматын 140 бырыһыан толорон, горючайын 27 бырыһыан-экономиалабыта «Лучший молодой комбайнер» диэн бочуоттаах ааты уонна уобаластаабы комсомол комитетын махталын ылабыта.

Никольскай дэриэбинэтин бары олохтоохторо сэринтэ саа-сэп тутан төрөөбүт Ийэ дойдунуларын көмүскүү барбыт уолаттар бэйэлэрин Сахаларын сирин аатын түһэн биэрбэтэхтэрэ, үксүлэрэ хорсундук охсуһа сылдьан көмүс унуохтара сэрин толоонугар хаалбыта. Аһыах киһи дойдунуларын үрдүк правительственной наһараадаах төһөнөн кэлбиттэрэ. Кинилэр истэригэр үс бөйбүөй орденнаах, аатырбыт разведчик Протопопов Егор Григорьевич баара. Кини сэринтэ элбэх баастаах да кэллэр таах олобото, биһиги кэккэбиттэн туоруор диэри таптыыр дойдутун Никольскайын чөлгитэ сайдарын туһугар үлэлэбитэ. Ити курдук элбэх бөйбүөй наһараадаах, махтал суруктаах Полищенко Филипп Федорович уо. д. а. кэлбиттэрэ.

Никольскай дьоно сэрин ыар сылларыгар тылга бэйэлэрин харыстаммакка үлэлэббиттэрин партия уонна правительство үрдүктүк сыаналаабыта. Ол курдук производство 53 бастыҥнара «Аба дойдуну көмүскүү сэрин кэмигэр 1941—45 сс. Килбизинээх үлэтин иһин» диэн медалынан наһараадаламмыттара.

Бу үлүгүрдээх ыар күнүгэр Никольскай дэриэбинэтигэр былыр былыр-пыттан сабалаан нуучча уонна саха ыаллара убай-быраат курдук эйэлээхтик биһиргэ интернациональнай көргөн буолан, омугунан араарсыбакка биһир уопсай интернационал салайтаран олорубуттара, үлэлэббиттэрэ — бу ленинскэй национальнай политика сөптөөбүн туһута буолар. Бу биллгини партия национальнай платформатыгар бүүс-бүтүннүү сөп түбэһэр.

Т. ЗАМЯТИН,
РСФСР үтүөлээх
экономиста, САССР
ИХ үтүөлээх үлэһитэ,
оройуон бочуоттаах
гражданина, персональной пенсионер.